

Vedecká grantová agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied

1. HISTÓRIA

Vedecká grantová agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied (ďalej len „VEGA“) vznikla v januári 1996 na základe dohody medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) a Slovenskou akadémiou vied (ďalej len „SAV“) ako poradný orgán ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „minister školstva“) a Predsedníctva SAV. Jej hlavnou úlohou bolo vzájomný koordinovaný postup pri výbere a hodnotení vedeckých projektov, čo má prispieť k efektívnemu využívaniu finančných prostriedkov na vedu v podmienkach rezortu školstva a SAV. Od svojho vzniku až do roku 2008 VEGA sa organizačne členila na šesťnásť komisií, ktoré boli zriadené pre jednotlivé vedné odbory. Najvyšším orgánom VEGA bolo predsedníctvo VEGA, na čele ktorého stál predseda VEGA.

VEGA zabezpečovala výber projektov základného výskumu na základe expertného hodnotenia. Každý projekt, ktorý spĺňal formálne náležitosti a mal charakter vedeckého projektu, bol zaslaný na posúdenie trom oponentom, z toho minimálne jeden bol zo zahraničia. Následne komisie hodnotili projekty z týchto hľadísk:

- vedecká úroveň projektu,
- spoločenská závažnosť riešeného problému,
- zloženie riešiteľského kolektívu vo vzťahu k riešenej problematike,
- reálnosť splnenia stanovených cieľov,
- primeranosť finančných požiadaviek na riešenie,
- závery oponentov.

Na základe hodnotenia členov komisie sa spracoval poradovník projektov a komisia určila, ktoré projekty odporúča financovať.

V prvých rokoch existencie VEGA sa uskutočňovalo v komisiách po každom roku riešenia projektu hodnotenie dosiahnutých výsledkov na základe správy, ktorú VEGA predkladal vedúci projektu. Komisia posúdila:

- splnenie plánovaného ročného cieľa projektu v kontexte celkových cieľov,
- posúdenie rukopisov a publikácií, ktoré vznikli ako súčasť riešenia projektu v hodnotenom období,
- účelnosť čerpania pridelených finančných prostriedkov – grantu v hodnotenom období,
- spresnenie vedeckých cieľov projektu na nasledujúce hodnotiace obdobie,
- spresnenie zloženia riešiteľského kolektívu na nasledujúce obdobie,
- posúdenie primeranosti finančných požiadaviek na nasledujúce obdobie.

Neskôr VEGA zaviedla hodnotenie v polovici riešenia projektu.

Po ukončení riešenia projektov hodnotili komisie projekty na základe predložených záverečných správ. Riešenie projektov mohlo byť rozvrhnuté na jeden až tri roky. Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov za celé obdobie riešenia projektu sa komisie zamerali na posúdenie:

- splnenia celkových cieľov projektu,
- dosiahnutých výsledkov,
- rukopisov a publikácií, ktoré vznikli na základe výsledkov projektu,
- účelnosti použitia finančných prostriedkov z grantu za celé obdobie riešenia projektu.

Vzhľadom na obmedzené zdroje grant VEGA vždy predstavoval len finančný príspevok na riešenie projektu a vedúci projektu získaval finančné prostriedky aj z iných zdrojov.

2. SÚČASNOSŤ

V roku 2007 prešla VEGA reštrukturalizáciou. Predstavitelia obidvoch rezortov schválili nový štatút VEGA. V zmysle tohto štatútu je VEGA spoločným poradným orgánom ministra školstva a pomocným orgánom predsedníctva SAV na výber výskumných projektov na financovanie z

inštitucionálnych finančných prostriedkov vyčlenených z rozpočtu MŠVVaŠ SR, ak ide o projekty z pracovísk verejných vysokých škôl a z inštitucionálnych finančných prostriedkov SAV, ak ide o projekty z jej vedeckých a špecializovaných organizácií. VEGA zabezpečuje výber na základe hodnotenia dvoch typov projektov:

- projektov základného výskumu,
- projektov základného výskumu cieľovo orientovaných na riešenie konkrétnych problémov spoločenskej alebo hospodárskej praxe.

Pri obidvoch typoch projektov si tému volí navrhovateľ. Riešenie projektov môže byť rozvrhnuté na dva až štyri roky. Hodnotenie projektov sa uskutočňuje na základe pravidiel VEGA. Komisie VEGA vykonávajú vstupné a záverečné hodnotenie projektov.

Pri vstupnom hodnotení projektov komisie posúdia projekty z formálnej stránky, posúdia, či ide o projekty základného výskumu, resp. vedecké projekty. Komisie súčasne posúdia, či projekty odborne patria do náplne príslušnej komisie. Ak sú uvedené náležitosti splnené, komisia zašle projekt na posúdenie trom posudzovateľom, z toho najmenej jeden je zo zahraničia. Následne členovia komisií hodnotia projekty najmä z týchto hľadísk:

- originalita,
- etické aspekty projektu,
- komplexnosť a prierezovosť riešenia navrhovanej problematiky,
- očakávaný prínos do vednej oblasti,
- očakávaný prínos do hospodárskej a spoločenskej praxe,
- kvalita spracovania vedeckej časti projektu,
- odborná spôsobilosť vedúceho projektu a jeho riešiteľského kolektívu na riešenie výskumnej problematiky a na splnenie vytýčených cieľov projektu vrátane plánovaného rozsahu riešiteľskej kapacity jednotlivých riešiteľov,
- reálnosť splnenia plánovaných cieľov,
- primeranosť časového plánu,
- primeranosť výšky plánovaných finančných nákladov na celé obdobie riešenia projektu v nadväznosti na rozsah a komplexnosť riešenia navrhovanej problematiky a úroveň vytýčených cieľov z hľadiska dosiahnutia očakávaných prínosov do vednej oblasti a do hospodárskej a spoločenskej praxe,
- závery posudzovateľov.

Členovia komisie hodnotia projekty anonymne. Na základe získaného počtu bodov od jednotlivých členov komisie sa projekty zoradia do poradovníka a komisia určí hranicu, pod ktorú nenavrhne projekty financovať. Projekt môže byť navrhnutý na financovanie, ak získa viac ako 51 bodov (z možných 100 bodov).

Po ukončení riešenia projektu VEGA vykoná záverečné hodnotenie projektu. Podkladom na hodnotenie je záverečná správa za celé obdobie riešenia projektu. Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov za celé obdobie riešenia projektu komisia komplexne hodnotí najmä:

- splnenie vytýčených vedeckých cieľov riešenia projektu,
- posúdenie dosiahnutých výsledkov,
- vedecké prínosy na základe kvality prijatých vedeckých prác do tlače a už publikovaných vedeckých prác najmä v karentovaných časopisoch a prípadných ohlasoch na ne,
- prínosy pre hospodársku a spoločenskú prax,
- účelnosť a efektívnosť využitia poskytnutých dotácií /finančných príspevkov na celé obdobie riešenia.

Pri záverečnom komisia vyhodnotí splnenie cieľov a úroveň dosiahnutých výsledkov a rozhodne o vydaní certifikátu.

3. ORGÁNY VEGA

Orgánmi VEGA sú:

a) *Predsedníctvo VEGA*

Predsedníctvo je riadiacim a výkonným orgánom VEGA. Tvoria ho zástupcovia hlavných skupín sústavy odborov vedy a techniky.

Zloženie predsedníctva VEGA v 7. funkčnom období (06.2016-06.2020):

prírodné vedy	prof. Ing. Milan Polakovič, PhD	Rezort školstva
technické vedy	Ing. Peter. Múčka, CSc. podpredseda VEGA	SAV
lekárske vedy	MVDr. Dáša Čížková, DrSc.	SAV
pôdohospodárske vedy	prof. RNDr. Peter Fedor, PhD.	Rezort školstva
spoločenské vedy	prof. PhDr. František Gahér, CSc. predseda VEGA	Rezort školstva
humanitné vedy	prof. PaedDr. René Bílik, CSc.	SAV

b) **Predseda a podpredseda VEGA**

Predseda VEGA zastupuje VEGA vo vnútornom i vonkajšom styku, koná v jej mene a podpisuje ňou schválené dokumenty. Predsedu VEGA zastupuje podpredseda VEGA. Predseda a podpredseda VEGA sa striedajú vo funkcii v polovici funkčného obdobia.

c) **Rozšírené predsedníctvo VEGA**

Členmi rozšíreného predsedníctva sú predsedovia a podpredsedovia komisií. Rozšírené predsedníctvo volí predsedu a podpredsedu VEGA a ostatných členov Predsedníctva VEGA. Rozhoduje o koncepčných otázkach VEGA. Prerokúva výročnú správu VEGA a správu o najvýznamnejších výsledkoch.

d) **Komisie VEGA**

Komisie sú odbornými orgánmi VEGA, ktoré zabezpečujú činnosť VEGA v jednotlivých skupinách a podskupinách sústavy odborov vedy a techniky. V súčasnosti má VEGA tieto komisie:

- komisia VEGA č. 1 pre matematické vedy, počítačové a infromatické vedy a pre fyzikálne vedy,
- komisia VEGA č. 2 pre vedy o Zemi a vesmíre, environmentálne vedy (aj zemské zdroje),
- komisia VEGA č. 3 pre chemické a chemickotechnologické vedy,
- komisia VEGA č. 4 pre biologické vedy,
- komisia VEGA č. 5 pre elektrotechniku, automatizáciu a riadiace systémy a príbuzné odbory informačných a komunikačných technológií,
- komisia VEGA č. 6 pre stavebné inžinierstvo (stavebníctvo, dopravu a geodéziu) a pre environmentálne inžinierstvo vrátane baníctva, hutníctva a vodohospodárskych vied),
- komisia VEGA č. 7 pre strojárstvo a príbuzné odbory informačných a komunikačných technológií a materiálové inžinierstvo,
- komisia VEGA č. 8 pre pôdohospodárske, veterinárske a drevárske vedy,
- komisia VEGA č. 9 pre lekárske a farmaceutické vedy,
- komisia VEGA č. 10 pre vedy historické a vedy o spoločnosti (filozofia, sociológia, politológia, teológia),
- komisia VEGA č. 11 pre vedy o človeku (psychológia, pedagogika, vedy o športe),
- komisia VEGA č. 12 pre vedy o umení, estetike a jazykovede,
- komisia VEGA č. 13 pre ekonomické a právne vedy.

Funkčné obdobie orgánov VEGA je štvorročné. Orgány VEGA majú paritné zastúpenie členov z rezortu školstva a SAV. V júni 2012 VEGA vstúpila do šiesteho funkčného obdobia.

V roku 2007 VEGA zaviedla elektronické podávanie žiadostí o grant, elektronickú komunikáciu so žiadateľmi o grant, elektronickú prácu v komisiách VEGA. Elektronicky systém sa nazýva e-VEGA.

Každoročne VEGA hodnotí približne 1000 nových žiadostí o grant z 57 organizácií SAV a z 25 vysokých škôl.